

Zasady uczciwości akademickiej
obowiązujące w programie Międzynarodowej Matury
w VI Liceum Ogólnokształcącym im. J. Słowackiego
w Kielcach

Misja Szkoły:

Celem szkoły jest wykształcenie otwartego, poszukującego i zawsze przestrzegającego zasad uczciwości akademickiej młodego człowieka, który docenia wartość edukacji bez granic oraz potrafi samodzielnie i odpowiedzialnie poruszać się w nowoczesnym społeczeństwie w poszanowaniu tradycji własnej i obcej.

Część I

Definicja uczciwości akademickiej zgodnie z dokumentami Organizacji Międzynarodowej Matury

Uczciwość akademicka – postępowanie ucznia zgodne ze standardami akademickimi w sprawie uznawania własności intelektualnej innych osób oraz autentyczności podlegających ocenie wszelkich prac pisemnych i wypowiedzi ustnych. Postępowanie ucznia w myśl uczciwości akademickiej zakłada:

1. Znajomość zasad korzystania ze źródeł.
2. Każdorazowe stosowanie zasad cytowania i powoływania się na źródła.
3. Przedstawianie do oceny tylko samodzielnie napisanych prac i samodzielnie przygotowanych wypowiedzi ustnych.
4. Samodzielne opracowywanie zadań na klasówkach, testach, sprawdzianach.
5. Sposoby współpracy i dzielenia się swoją wiedzą chroniące własność intelektualną swoją oraz cudzą.

Samodzielna i autentyczna praca pisemna / wypowiedź ustna – praca lub wypowiedź oparta na samodzielnie zgromadzonych i zredagowanych przemyśleniach oraz wnioskach. W przypadku korzystania z innych źródeł autor pracy / wypowiedzi dokładnie i szczegółowo informuje o tym zgodnie z przyjętymi standardami cytowania i powoływania się na źródła.

Nieuczciwość (malpractice) – każde nadużycie, czy też nieuczciwe działanie ucznia, które stawia go w uprzywilejowanej pozycji podczas oceniania pracy. Wśród rodzajów nieuczciwości wyróżnia się:

1. **Plagiat (plagiarism)** – przedstawienie cudzej pracy lub cudzych przemyśleń / wniosków jako własnych.
2. **Działanie w zмовie (collusion)** – popieranie nieuczciwości kandydata, poprzez zezwolenie skopiowania swojej pracy lub przedstawienie pracy napisanej przez kogoś innego, jako pracy własnej.
3. **Powielenie pracy (duplication)** – przedstawienie tej samej pracy do oceny z dwu lub więcej przedmiotów albo w ramach dwu lub więcej komponentów tego samego przedmiotu.
4. **Każde inne działanie ucznia**, które pozwala czerpać korzyści w wyniku nieuczciwego działania (wnoszenie niedozwolonych materiałów do sali egzaminacyjnej lub na sprawdzian, nieprzestrzeganie zasad porządkowych podczas egzaminu lub sprawdzianu, w tym porozumiewanie się z innymi uczniami, sfalszowanie danych z realizacji programu CAS, rozpowszechnianie zawartości arkuszy egzaminacyjnych przed upływem 24 godzin od zakończenia egzaminu).

Część II

Definicja uczciwości akademickiej a profil ucznia IB

Postępując zgodnie z zasadami uczciwości akademickiej uczeń prezentuje i rozwija cechy odpowiadające profilowi ucznia IB. Należą do nich:

1. **Dociekliwy (inquirer)** – uczeń staje się dociekliwy wtedy, gdy chce się dowiedzieć więcej poprzez samodzielne poszukiwania i kiedy prezentuje postawę niezależności w zdobywaniu wiedzy. Samodzielność i niezależność oznaczają tutaj wolność ucznia od nieuprawnionego wykorzystywania własności intelektualnej innych osób.

2. **Zorientowany (knowledgeable)** – uczeń poszukuje nowych rozwiązań, nie chce wykorzystywać propozycji innych osób, stara się natomiast formułować własne, niezależne sądy.
3. **Zasadniczy (principled)** – uczeń zna obowiązujące zasady i ich przestrzega, bierze odpowiedzialność za swoje działania i za ich skutki. W tym sensie uczeń wystrzega się łamania zasad określanych mianem uczciwości akademickiej.
4. **Otwarty (open-minded)** – uczeń jest przyzwyczajony do poszukiwania i krytycznego postrzegania różnych punktów widzenia, woli dochodzić do wiedzy poprzez własne doświadczenie, a nie ograniczać się do powielania gotowych rozwiązań.
5. **Ryzykujący (risk-taker)** – uczeń sprawnie porusza się w nowych sytuacjach, skutecznie broni swojego zdania. Zgodnie z tą zasadą nie boi się ujawniać własnych sądów, potrafi je samodzielnie sformułować i ich bronić w postaci przekonującej, indywidualnie zbudowanej argumentacji.

Część III

Definicja uczciwości akademickiej a misja szkoły

Celem szkoły jest wykształcenie otwartego, poszukującego i zawsze przestrzegającego zasad uczciwości akademickiej młodego człowieka, który docenia wartość edukacji bez granic oraz potrafi samodzielnie i odpowiedzialnie poruszać się w nowoczesnym społeczeństwie w poszanowaniu tradycji własnej i obcej.

Zgodnie ze sformułowaną misją szkoły, jedną z pierwszych zasad, którą szkoła stara się wypromować jest postępowanie zgodne z regułami uczciwości akademickiej. Ma to wywołać u uczniów refleksję nad poszanowaniem drugiego człowieka i jego działalności, szczególnie wytworów pracy intelektualnej, a w konsekwencji ukształtować postawę odpowiedzialności za własne postępowanie oraz umiejętność przewidywania skutków swoich decyzji.

Część IV

Uczeń IB a uczciwość akademicka

Uczeń zawsze:

1. Zobowiązuje się do postępowania zgodnie z zasadami uczciwości akademickiej, w tym celu, po zapoznaniu się z niniejszym dokumentem, podpisuje odpowiedni kontrakt.
2. Przedstawia do oceny prace / wypowiedzi, które są autentyczne i przygotowane przez ucznia samodzielnie.
3. Opatruje imieniem i nazwiskiem każdą przekazywaną do sprawdzenia pracę, co jest równoznaczne z poświadczeniem autentyczności i samodzielności pracy.
4. Podaje źródła, z których korzystał przy opracowaniu danego zagadnienia, stosując się do podanych przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów zasad cytowania i powoływania się na źródła.
5. Wie, że wykorzystanie cudzego tekstu w postaci parafrazowania, wymaga zastosowania przypisów.

Parafrazowanie to przeróbka stylistyczna cudzego tekstu przy przekazaniu głównej myśli oryginału. Jeśli parafrazowanie jest wykonane prawidłowo z zastosowaniem przypisów i właściwym sposobem powołania się na źródła, jest działaniem dozwolonym.

Jeśli natomiast uczeń nie stosuje przypisów wobec parafrazowanego tekstu, dopuszcza się plagiatu.

6. Rozróżnia współpracę od działania w zмовie.

Pracując w grupie działa tak, aby na końcowym etapie każdy członek grupy mógł zaproponować pracę samodzielną i autentyczną, broni w ten sposób swojej własności intelektualnej i nie czerpie nieuzasadnionych korzyści z własności cudzej. Jeśli na przykład uczniowie w grupie opracowują jakieś zagadnienie, przeprowadzają badania, gromadzą materiał, a potem go analizują, to ostateczna praca może być oparta o te same dane, jednak treść wstępu, rozwinięcia oraz zakończenia musi być przez każdego członka grupy napisana niezależnie i wykazywać samodzielną myśl. W przypadku jeśli dwoje uczniów przedstawi niemal identyczną pracę lub jej część (np: wstęp) jako efekt działań grupy, to IBO może to zinterpretować jako działanie w zмовie i wyciągnąć odpowiednie konsekwencje.

7. Umiejętnie oferuje pomoc koleżeńską.

Uczeń rozumie, że pomoc koleżeńską musi odbywać się zgodnie z zasadami uczciwości akademickiej. Jeśli chce zareagować na prośbę kolegi o pomoc, to dyskutuje z nim różne pomysły i sposoby rozwiązań, bez pokazywania swojej pracy, czy jej fragmentów. Uczeń wie, że napisanie pracy za kolegę lub przekazanie mu swojej pracy w celach poglądowych jest postępowaniem opisanym jako działanie w zмовie i podlega surowym karom nakładanym zarówno przez szkołę, jak i przez IBO.

8. Właściwie korzysta z Internetu szanując przy tym cudzą własność intelektualną.

Za zasadę uznaje podawanie dokładnego adresu strony internetowej, z której czerpie informacje, obowiązkowo umieszcza datę dostępu oraz imię i nazwisko autora, o ile jest ono możliwe do ustalenia. Uczeń zdaje sobie sprawę, że podanie w zestawieniu bibliograficznym tylko nazwy wyszukiwarki internetowej, przy pomocy której znalazł dane informacje nie jest wystarczającym i aprobowanym sposobem powoływania się na źródła. Ponadto uczeń wie, że jeśli pobiera z Internetu mapy, ilustracje czy wykresy, również musi podawać stronę, z której te materiały pochodzą. Brak informacji o pochodzeniu materiałów wizualnych jest plagiatem. Źródła zapisane na płytach CD, DVD czy innych nośnikach elektronicznych muszą być traktowane tak samo jak źródła książkowe czy internetowe.

9. Na każde życzenie nauczyciela przekazuje swoje prace do sprawdzenia ich autentyczności, akceptuje różne sposoby sprawdzania autentyczności prac stosowane przez nauczycieli (program antyplagiatowy, wywiad, sprawdzian ze znajomości treści).

Uczeń nigdy:

1. Nie przedstawia do oceny pracy napisanej przez kogoś innego.
2. Nie przedstawia tej samej pracy w ramach dwóch zadań z tego samego lub innych przedmiotów (na przykład raz jako pracy badawczej, a drugi raz jako pracy z historii).
3. Nie fabrykuje danych jako wyników przeprowadzonych przez siebie eksperymentów, badań, ankiet.
4. Nie pisze pracy za kolegę.
5. Nie udostępnia swojej pracy koledze ani w formie papierowej, ani elektronicznej.
6. Nie uznaje za swoje myśli przetłumaczonych z innego języka obcego.
7. Nie oszukuje podczas testów, sprawdzianów, egzaminów.
8. Nie wnosi niedozwolonych materiałów i przyborów na sprawdziany, egzaminy.

Jeśli uczeń posiada niedozwolone materiały podczas egzaminu, to bez względu na to czy z nich korzystał, czy nie naraża się na uznanie takiego zachowania przez zespół nadzorujący za nadużycie.

9. Nie komentuje na zewnątrz zawartości arkusza egzaminacyjnego przed upływem 24 godzin od czasu zakończenia danego egzaminu, nie umieszcza żadnych informacji na temat arkusza w Internecie.

Część V

Nauczyciel IB a uczciwość akademicka

Nauczyciel zawsze:

1. Jako wychowawca klasy przygotowującej do realizacji programu IB przedstawia ideę uczciwości akademickiej.
2. Jako wychowawca klasy 1M szczegółowo przedstawia zasady uczciwości akademickiej i wymaga od uczniów podpisania kontraktu dotyczącego uczciwości akademickiej.
3. Każdy nauczyciel zaangażowany w program IB tworzy dobry klimat wokół zagadnienia uczciwości akademickiej.
4. Współpracuje z innymi nauczycielami podejmując działania promujące zasady uczciwości akademickiej.
5. Zapoznaje uczniów z zasadami cytowania i powoływania się na źródła.
6. W procesie nauczania swojego przedmiotu podaje źródła, w oparciu o które przygotował pomoce dydaktyczne, stosując się do obowiązujących zasad w danej grupie przedmiotowej.
7. Bezwzględnie wymaga od uczniów respektowania zasad uczciwości akademickiej we wszystkich ich działaniach w ramach zadań przedmiotowych i tych związanych z pracą badawczą.
8. Stosuje różne metody sprawdzania samodzielności i autentyczności prac swoich uczniów (program antyplagiatowy, wywiad, sprawdzian ze znajomości treści).
9. Potwierdza swoim podpisem na formularzu dołączonym do pracy przesyłanej do oceniania zewnętrznego i na formularzu komponentu oceniania wewnętrznego, że według najlepszej jego wiedzy przedkładana przez ucznia praca jest samodzielna i autentyczna.
10. Wyjaśnia i dyskutuje z uczniem oraz z koordynatorem programu wszelkie podejrzenia o złamanie zasad uczciwości akademickiej.
11. Ma prawo zakwestionować pracę ucznia, co do której zachodzi podejrzenie, że jest nieautentyczna lub niesamodzielna. W tym przypadku to uczeń musi przekonać nauczyciela, że nie złamał zasad uczciwości akademickiej.
12. Jeśli podczas czytania pierwszego szkicu pracy w ramach oceniania zewnętrznego podejrzewa, że jego fragmenty mogą być nieautentyczne, dyskutuje tę kwestię z uczniem, ostrzegając o skutkach takiego działania i przypominając zasady uczciwości akademickiej w konkretnym wypadku.
13. W razie potrzeby natychmiast wdraża postępowanie wobec ucznia, u którego zachodzi podejrzenie nieuczciwości.

Nauczyciel nigdy:

1. Nie przyjmuje pracy ucznia bez podpisu poświadczającego jej autentyczność i samodzielność.
2. Nie ocenia pracy ucznia, jeśli nie jest do niej dołączony raport z programu antyplagiatowego, a był przez nauczyciela wymagany.

3. Nie komentuje na zewnątrz zawartości arkusza egzaminacyjnego przed upływem 24 godzin od czasu zakończenia danego egzaminu, nie umieszcza żadnych informacji na temat arkusza w Internecie.

Część VI

Zasady postępowania w przypadku złamania przez ucznia zasad uczciwości akademickiej

Działania podejmowane przez szkołę:

1. W przypadku, kiedy uczeń przedstawia do oceny pracę, która nie podlega ocenianiu zewnętrznemu ani wewnętrznemu przez IBO, co do której zachodzi podejrzenie nieautentyczności lub niesamodzielności, otrzymuje z zadania ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy danego zadania. Dodatkowo za poświadczenie nieprawdy (podpis pod pracą), otrzymuje punkty ujemne, które wpływają na semestralną i / lub roczną ocenę z zachowania.
2. W przypadku, gdy nauczyciel otrzymuje dwie identyczne lub bardzo podobne prace postępowanie opisane w pkt. 1 dotyczy obu osób przedkładających prace.
3. W przypadku, kiedy nauczyciel stwierdzi nieuczciwe działanie ucznia podczas sprawdzianu, następuje przerwanie pracy danego ucznia lub uczniów działających w zmovie, a uczeń / uczniowie otrzymują ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy zadania.
4. W przypadku, kiedy uczeń przedstawia do oceny pracę, która podlega ocenianiu zewnętrznemu lub wewnętrznemu przez IBO, co do której zachodzi podejrzenie nieautentyczności lub niesamodzielności, nauczyciel przedmiotu prowadzi wraz z koordynatorem postępowanie wyjaśniające, z którego jest sporządzany protokół. Do protokołu dołącza się pisemne wyjaśnienie całej sytuacji złożone przez ucznia.
 - a) jeśli podejrzenie wystąpiło przed podpisaniem przez ucznia deklaracji autentyczności na formularzu IBO, decyzję w sprawie ucznia podejmuje dyrektor szkoły,
 - b) jeśli podejrzenie wystąpiło po podpisaniu przez ucznia deklaracji autentyczności na formularzu IBO, protokół z prowadzonego postępowania wyjaśniającego wraz z załącznikami jest niezwłocznie przesyłany do IBO i dalszy tryb działania należy do IBO,
5. Jeśli uczeń w wyniku przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego okaże się winien nieuczciwości akademickiej dyrektor szkoły może:
 - a) uznać ewentualne okoliczności łagodzące i zaproponować przedłożenie zupełnie nowej pracy, jeśli istnieje jeszcze możliwość dotrzymania ustalonych terminów,
 - b) wstrzymać wysłanie pracy do oceny, uczeń nie ma wtedy podstaw do ubiegania się o uznanie niekompletnego materiału egzaminacyjnego,
 - c) wyrejestrować ucznia z sesji egzaminacyjnej,
 - d) wykluczyć ucznia z programu.
6. Jeśli uczeń dopuści się nadużycia podczas egzaminu, zespół nadzorujący natychmiast przerywa egzamin ucznia, a koordynator niezwłocznie informuje o tym IBO dołączając dokumenty takie jak: plan rozmieszczenia uczniów w czasie egzaminu, pisemne wyjaśnienie zespołu nadzorującego, pisemne wyjaśnienie ucznia, ewentualne dowody rzeczowe (niedozwolone materiały).

Działania podejmowane przez IBO

1. W wyniku prowadzonego postępowania wyjaśniającego IBO może zakwalifikować postępowanie ucznia jako naruszenie (infringement) a nie nadużycie (malpractice). Dzieje się tak na przykład w sytuacji, kiedy uczeń w pracy przedstawionej i wysłanej do oceny powołuje

się na źródła, ale nie zamierza czerpać korzyści z przywłaszczenia cudzej własności intelektualnej. Naruszenie zasad uczciwości akademickiej polega na tym, że uczeń nie umieszcza cudzej wypowiedzi w cudzysłowie, ale podaje dane źródło w bibliografii. W takim przypadku IBO nie przyznaje oceny z danego zadania, ale uczeń w dalszym ciągu ma szansę na otrzymanie oceny z przedmiotu. O całej sytuacji informowany jest dyrektor szkoły.

2. IBO rozpatruje wszystkie przypadki podejrzenia o nadużycie, jeśli nie zgromadzi wystarczających dowodów na złamanie przez ucznia zasad uczciwości akademickiej, postępowanie zostaje zamknięte, uczeń nie ponosi żadnych konsekwencji, a ocena zostaje mu przyznana w zwykłym trybie.

3. Jeśli w wyniku przeprowadzonego przez IBO postępowania wyjaśniającego uczniowi zostanie udowodnione złamanie zasad uczciwości akademickiej, nie zostaje mu przyznana ocena. Uczeń nie otrzymuje dyplomu, a jedynie zaświadczenie z wynikami z przedmiotów, których naruszenie nie dotyczyło. W tym przypadku uczeń może przystąpić do kolejnej sesji egzaminacyjnej, w tym do sesji po upływie 6 miesięcy, jeśli pozwalają na to terminy rejestracji.

4. Jeśli złamanie zasad uczciwości akademickiej było bardzo poważne, IBO może zabronić uczniowi udziału we wszystkich kolejnych sesjach egzaminacyjnych.

5. Jeśli złamanie zasad uczciwości akademickiej zostało udowodnione uczniowi po raz drugi, automatycznie traci on prawo do udziału we wszystkich kolejnych sesjach egzaminacyjnych.

6. Jeśli złamanie zasad zostaje udowodnione po tym, jak uczeń otrzymał dyplom lub zaświadczenie, dokumenty te zostają unieważnione.

Część VII

Sposoby postępowania w myśl zasad uczciwości akademickiej – porady praktyczne

1. Przed przedłożeniem pracy do oceny zawsze korzystaj z programu antyplagiatowego, nawet jeśli nie jesteś o to proszony przez nauczyciela.
2. Jeśli nie jesteś pewien, czy sposób, w jaki chcesz skorzystać ze źródeł nie łamie zasad uczciwości akademickiej, zawsze zapytaj o zdanie nauczyciela przedmiotu, wychowawcę klasy, koordynatora programu lub nauczyciela bibliotekarza.
3. Jeśli nie jesteś pewien przydatności, czy wiarygodności źródeł, z których chcesz skorzystać, poproś o radę nauczyciela przedmiotu, wychowawcę klasy, koordynatora programu lub nauczyciela bibliotekarza.
4. Bądź pomocny kolegom, ale tylko w ramach nakreślonych przez zasady uczciwości akademickiej.
5. Zawsze dziel się wiedzą (poświęć koledze / koleżance 30 minut na rozmowę, zaproponuj właściwe rozwiązanie), ale nigdy nie pożyczaj swoich prac do wglądu.
6. Współpracuj, ale nie działaj w zмовie.
7. Jasno wytyczaj granice i formy pracy w grupie.
8. Krytycznie oceniaj źródła internetowe.
9. Szanuj prawo innych do ochrony własności intelektualnej.
10. Jeśli chcesz w swojej pracy wykorzystać interesujący pomysł kolegi lub nauczyciela, który został przedstawiony na zajęciach, pamiętaj, że musisz w pracy zaznaczyć, że nie jest to twoja oryginalna myśl. Wykorzystaj wtedy przypisy, zastosuj na przykład następującą formułę: „ten punkt widzenia został zaprezentowany przez kolegę / nauczyciela podczas dyskusji na zajęciach TOK.”
11. Zajrzyj do szkolnej biblioteki w celu uzyskania rady na temat skutecznych sposobów szukania źródeł i uczciwego ich wykorzystania.

Część VIII

Wspieranie postawy uczciwości akademickiej przez bibliotekę szkolną

Pracownicy biblioteki szkolnej:

1. Gromadzą i udostępniają uczniom zasady sporządzania opisu bibliograficznego i cytowania według grup przedmiotów.
2. Gromadzą i udostępniają uczniom pomoce dydaktyczne przydatne jako źródła drugorzędne podczas pisania prac w programie IB, w tym pracy badawczej.
3. Udzielają rad na temat skutecznych sposobów szukania źródeł i uczciwego ich wykorzystania.
4. W razie potrzeby służą pomocą w skontaktowaniu uczniów z innymi bibliotekami w celu odszukania właściwych źródeł i ewentualnego skorzystania z nich.

Załączniki

- Załącznik 1: Zasady sporządzania opisu bibliograficznego i cytowania według systemów: APA, CSE/CBE, MLA
- Załącznik 2: Zasady sporządzania opisu bibliograficznego i cytowania dla prac w języku polskim
- Załącznik 3: Kontrakt / Zobowiązanie do przestrzegania zasad uczciwości akademickiej

Źródła

- *APA Citation Style*, Landmark College Library,
http://www.landmark.edu/Library/citation_guides/apa.cfm (dostęp 10.11. 2011)
- Barret Yvonne, Academic Honesty Policy, www.occ.ibo.org (dostęp 14.11.2011)
- *CSE/CNE Referencing System*, University of Toronto Mississauga,
<http://www.utm.utoronto.ca> (dostęp 21.12. 2011)
- *Diploma Programme. Academic Honesty*, IBO, August 2009
- *General Regulations. Diploma Programme*, IBO, March 2011
- *MLA Handbook for Writers of Research Papers*, Modern Language Association of America, New York 2009